Ruokaosasto/Markkinayksikkö

Aihe: Eduskunnan maatalousjaosto keskiviikko 25.10.2017 klo 10:30 / HE 106/2017 vp
Asiantuntijalausunto / Porotalous / MMM ruokaosasto, neuvotteleva virkamies Tapani Sirviö
Teema: Riista- ja porotalous /porotalouden tukien osuus valtion talousarviossa

Porotaloutta koskevat erät budjetissa ovat porotalouden eläinkohtainen tuki, porotalouden edistäminen ja poro- ja luontaiselinkeinojen aloitusavustus:

- **porotalouden eläinkohtainen tuki**, jota maksetaan vuosittain porotaloudelle noin 4,5 milj. euroa. Kyseinen tuki on osa pohjoista tukea (artikla 142) ja kuuluu kansallisen tuen momentin alle (**momentti 30.20.40**, kokonaismääräraha 325 400 000 euroa).

Suomi saa myöntää pitkäaikaisia kansallisia tukia liittymissopimuksen artiklan 142 perusteella. Edellä mainittuihin pitkäaikaisiin kansallisiin tukiin kuuluvaa eläinkohtaista tukea maksetaan porotalouden harjoittajille maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain nojalla. Tukea maksetaan tuen saajille tukialueilla C3 ja C4 poronhoitovuoden päättyessä poroluetteloon merkittyjen eloporojen lukumäärän perusteella.

Tuen saajalla tulee olla omistuksessa valtioneuvoston asetuksella vuosittain säädettävä vähimmäiseloporomäärä. Asetuksessa on huomioitu myös mm. mahdollinen ylilukutilanne. Asetuksen mukaan tukea ei makseta siltä osin kuin eloporojen määrä ylittää paliskunnille tai niiden osakkaille määrätyt suurimmat sallitut määrät. Edelleen jos paliskunnan eloporojen määrä ylittää paliskunnille määrätyn suurimman sallitun eloporojen määrän, ruokakuntien tukikelpoisten eloporojen määrää vähennetään ylimääräisten porojen osalta samassa suhteessa kuin ruokakunnat omistavat eloporoja paliskunnassa.

- **porotalouden edistäminen** (**momentti 30.10.51**, siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 843 000 euroa.
Määrärahaa saa käyttää seuraaviin poronhoitolain (848/1990) mukaisiin Paliskuntain yhdistykselle myönnettäviin avustuksiin:
1) valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroesteaitojen rakentamiseen ja kunnossapitoon myönnettävien valtionapujen maksamiseen
2) porotalouden edistämiseen tähtäävän neuvonta- ja kehittämistyön tukemiseen.
Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.
Selvitysosassa mainitaan: Valtakunnan rajoilla olevien poroesteaitojen valtion vastuulla olevat velvoitteet perustuvat valtioiden välillä solmittuihin poroaitasopimuksiin ja koskevat Suomen ja Norjan sekä Suomen ja Venäjän rajoilla olevien poroaitojen rakennus- ja kunnossapitotoimenpiteitä.

- **Poro- ja luontaiselinkeinojen aloitusavustus** kuuluu Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta 2014 - 2020 rahoitettaviin toimenpiteisiin ja maksetaan talousarviovaroin momentilta 30.10.40**,** osana maatalouden aloittamis- ja investointiavustuksia (siirtomääräraha 3 v.). Määrältään

25 000 euron aloitusavustusta haetaan ja myönnetään vuosittain noin 10 - 20 hankkeeseen, jolloin porotalouden aloitusavustus on enimmillään noin 500 000 euroa.

Koko momentille 30.10.40 myönnetään 75 276 000 euroa, josta myönnetään maatalouden nuoren viljelijän ja nuoren elinkeinonharjoittajan aloittamisavustukset sekä maatalouden investointiavustukset. Määrärahaa saa käyttää: 1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien nuorten viljelijöiden ja nuorten elinkeinonharjoittajien tilanpidon aloitusavustusten sekä maatalouden investointiavustusten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen 2) ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen. Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

- **Suomen ja Norjan välisen poroaitasopimuksen mukaisten korvausten maksaminen (30.30.40)**

Momentilla ” Eräät luonnonvaratalouden korvaukset” varattua 1 745 000 euron arviomäärärahaa saa käyttää myös porotalouteen, jos suomalaisia poroja poroaidasta huolimatta siirtyy Norjan puolelle ja nämä aiheuttavat siellä vahinkoa, johon Norjasta haetaan korvausta. Kyseiseltä momentilta ei ole tähän mennessä käytetty varoja poroaitasopimuksen korvausten maksamiseen, vaan muihin momentin kohteisiin.

Porotalous momentilla 30.20.61: Maatilatalouden kehittämisrahasto (Makera)

- Maatilatalouden kehittämisrahastoon esitetään myönnettäväksi 49 000 000 euroa.
- Maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) mukaan Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan käyttää maatilatalouden rakenteen parantamiseen, maaseutuelinkeinojen edistämiseen, maaseudun elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien parantamiseen sekä näiden toimenpiteiden kehittämisen edistämiseen ja em. tarpeisiin liittyvien maa- ja vesialueiden ostamiseen ja vaihtamiseen. Rahaston varoja voidaan käyttää myös muihin kuin tämän lain mukaisiin tarkoituksiin sen mukaan kuin siitä erikseen lailla säädetään. Valtion talousarviossa varoja voidaan osoittaa myös muihin maatilatalouden kehittämistarkoituksiin.
- Porotalouteen maatilatalouden kehittämisrahastosta myönnetään **porotalous-, luontaiselinkeino- ja kolttalainoja** (v. 2017: 2 m€), porotalouden ja luontaiselinkeinojen **rahoitus- ja rakennetukilakien sekä kolttalain mukaisia avustuksia** (v. 2017: 3,10 m€) ja **luontaiselinkeinoja ja porotaloutta koskevaan tutkimukseen** (v. 2017: 0,35 m€)

Porotalouden osalta hallituksen esitykseen eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018 ei tässä asiantuntijalausunnossa ole huomautettavaa tai lisäkommentteja.

Muilta osin maatalousjaostolle tiedoksi mainitaan seuraavat ajankohtaiset porotalousasiat:

- MMM rahoittaa porojen laiduninventointitutkimuksen, joka toteutetaan kolmen vuoden aikana vuosina 2016 - 2018. Laiduninventoinnilla selvitetään porolaidunten kuntoa yli viidelläsadalla koealalla vertaamalla näitä aikaisemmin samoin menetelmin samoilla aloilla tehtyihin laiduninventointitutkimuksiin.

- MMM on asettanut porotalouden alueellisen neuvottelufoorumin toukokuussa 2017. Toimikausi kestää 1.4.2020 saakka. Neuvottelufoorumin tarkoituksena on porotalouden harjoittajien ja muiden toimijoiden välisten ristiriitojen ennakoiva sovittelu. Foorumi tuottaa ensimmäiset suosituksensa vuoden 2017 lopulla.

- MMM on verkkosivuilla on tällä hetkellä avoinna verkkokysely poronhoidosta ja sen ohjauksesta, joka on kaikille avoin verkkokuuleminen, jossa kaikilla kiinnostuneilla on ollut mahdollisuus kertoa mielipiteensä poronhoidosta ja siihen liittyvistä haasteista ja ongelmista.